

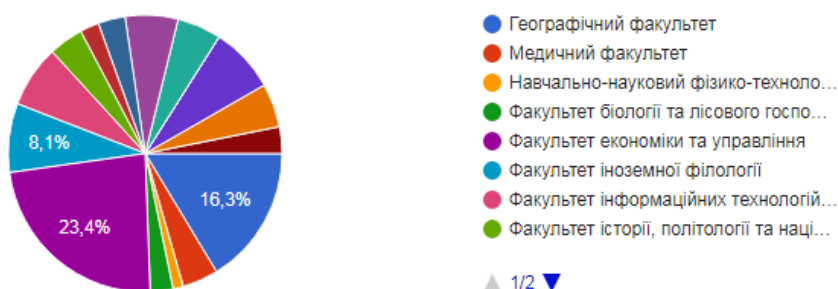
РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ «СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ СТУДЕНТІВ-ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗВО»

Опитування спрямоване на вивчення думок студентів-першокурсників Волинського національного університету імені Лесі Українки щодо особливостей їхньої адаптації до освітнього процесу у ЗВО, вивчення проблем, настроїв, очікувань здобувачів вищої освіти, що навчаються на першому курсі.

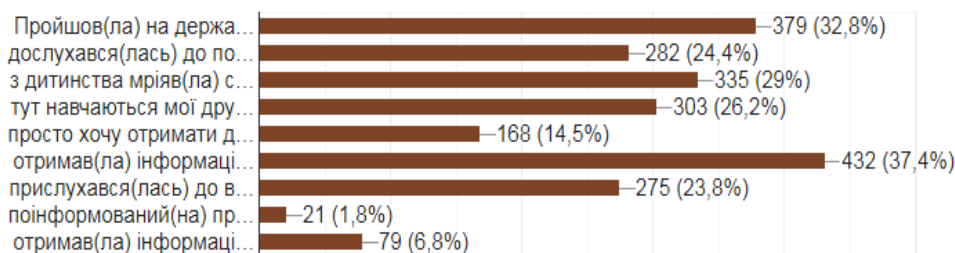
Опитування ініційоване адміністрацією Волинського національного університету імені Лесі Українки, реалізовано навчально-методичним відділом забезпечення якості освіти. Проводиться вдруге.

Для реалізації дослідження було використано метод онлайн-опитування. Вибір цього методу обумовлений можливістю залучити всіх здобувачів вищої освіти першого року навчання Волинського національного університету імені Лесі Українки до участі в опитуванні.

Онлайн-опитування проводилося з 16 листопада 2022 року до 16 грудня 2022 року, до участі запрошувалися першокурсники – здобувачі освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки. Усього в опитуванні брали участь 1155 здобувачів освітніх програм, студентів різних факультетів, інститутів. Для порівняння у дужках представимо результати аналогічного опитування, яке проводилось у 2021 році у той же період навчального року.

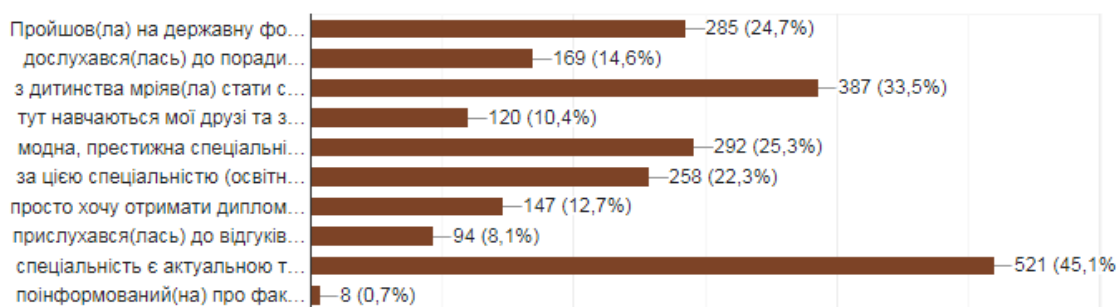

Блок 1. Мотивація щодо вступу до університету, вибору факультету, спеціальності, освітньої програми.

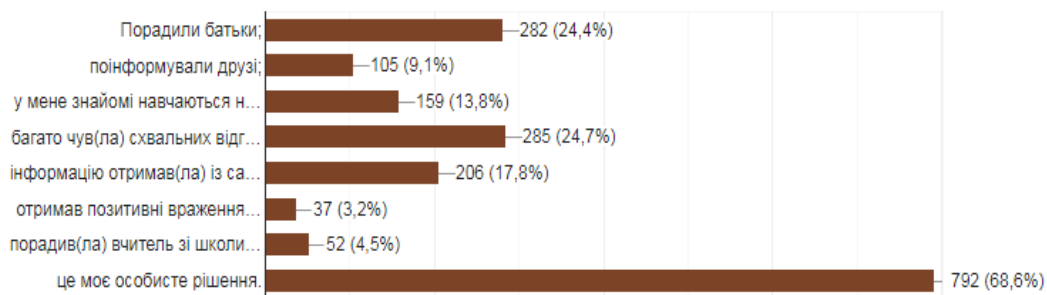

Щодо запитання: «Вибір факультету та спеціальності (освітньої програми) для продовження навчання після школи є досить відповідальною справою. Скажіть,

будь ласка, чому для навчання Ви обрали факультет (інститут), на якому навчатесь?» то зауважимо, що значно виріс відсоток тих першокурсників, а саме: 37,4% (8,7 %*), хто «отримав(ла) інформацію про факультет із сайту університету»; 32,8 % (32 %*) респондентів обрали варіант відповіді – «пройшов(ла) на державну форму за сертифікатами ЗНО (НМТ)»; 29 % (17,2 %*) здобувачів «з дитинства мріяв(ла) саме про цей факультет (інститут)»; 26,2 % (4,1 %*) відповіли: «тут навчаються мої друзі та знайомі»; 24,4 % (12,4 %*) – дослухались до поради батьків; 23,8 % (6,7 %*) – «прислухався(лась) до відгуків про факультет (інститут) із соціальних мереж»; 14,5 % (14,2 %*) зазначили, що «просто хочу отримати диплом»; лише 6,8 % – «отримали інформацію із зовнішньої реклами (бігборди, буклети тощо)» та 1,8 % – «поінформований(на) про факультет завдяки навчанню у МАН (Малій академії наук)». Траплялися ще й такі варіанти відповіді щодо мотивації вибору структурного підрозділу: «через географічну близькість та транспортне сполучення», «рекламували в школі», «зараз ця спеціальність дуже потрібна», «тут здобув освіту рівня бакалавра», «займаюсь діяльністю в цьому напрямку», «зацікавили дисципліни, що тут вивчають».

На запитання: **«Скажіть, будь ласка, чому для навчання Ви обрали спеціальність (освітню програму), на якій навчаєтесь?»** отримали наступний розподіл відповідей респондентів: 45,1 % (25 %*) – «спеціальність є актуальною та затребуваною на ринку праці»; 33,5 % (31,7 %*) – «з дитинства мріяв(ла) стати спеціалістом у цій галузі»; 25,3 % (20,9 %*) – «модна, престижна спеціальність»; 24,7 % (43,9 %*) – «пройшов(ла) на державну форму за сертифікатами ЗНО (НМТ)»; 22,3 % (18,4 %*) – «за цією спеціальністю (освітньою програмою) легко знайти роботу»; 14,6 % (12,4 %*) – «дослухався(лась) до поради батьків»; 12,7 % (24,2 %*) – «просто хочу отримати диплом»; 10,4 % (9,9 %*) – «тут навчаються мої друзі та знайомі»; 8,1 % (9,2 %*) – «прислухався(лась) до відгуків про спеціальність із соціальних мереж»; 0,7 % «поінформований(на) про факультет завдяки навчанню у МАН (Малій академії наук)».

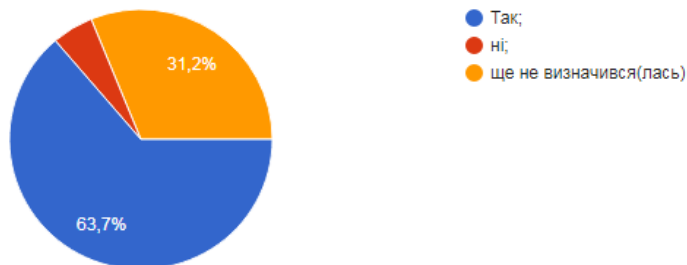

Відповідаючи на запитання **«Чию думку Ви врахували при обранні Вашої спеціальності (освітньої програми)?»**, 68,6 % (48,8 %*) опитаних стверджують, що «це особисте рішення»; 24,4 % (20,4 %*) – «порадили батьки»; 24,7 % (10,6 %*) – «багато чув(ла) схвальних відгуків від різних людей про спеціальність»; 17,8 % (7,1 %*) – «інформацію отримав(ла) із сайту університету»; 13,8 % (6 %*) – «у мене знайомі

* Результати опитування ЗО 2021 року.

навчаються на цій спеціальності; 4,5 % (3,7 %*) – «порадив(ла) вчитель зі школи, класний керівник»; 9,1 % (2,1 %*) – «поінформували друзі».

Що стосується запитання: **«Чи виправдалися Ваші очікування щодо навчання в університеті»**, то значно зріс відсоток тих, хто обирають варіант відповіді «так» – 63,7 % (46,9 %*); водночас 5,1 % (13,5 %*) опитаних зазначають, що «ні» і майже 31,2 % (40 %*) стверджують, що ще не визначилися з відповіддю на це запитання.

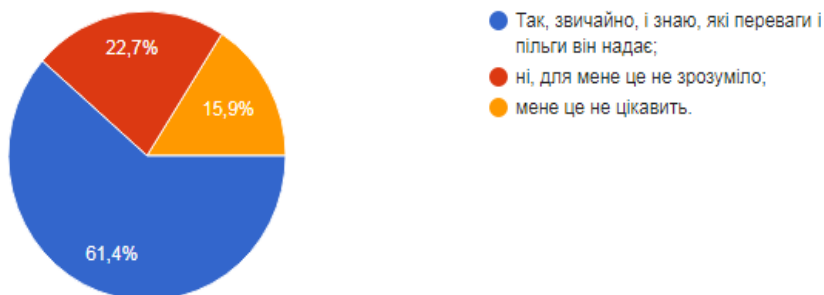

Відстежуємо позитивну динаміку у відповідях на запитання: **«Чим Ви керувалися, проставляючи при вступі на певну спеціальність чи освітню програму перший пріоритет?»**, адже 58 % (44 %*) опитаних стверджують, що це спеціальність (освітня програма), на якій хотів(ла) навчатися більше за все; для 14,1 % (29 %*) респондентів – це «можливість вступу на державну форму навчання»; 12,7 % (11,2 %*) не задумувались над значенням пріоритету; 8,5 % (9 %*) не думають, що пріоритет має аж надто велике значення»; 6,8 % (6 %*) вважають, що це давало додаткові шанси на вступ.

Блок 2. Інформація про можливість вступу до ЗВО, на обрані факультети та спеціальності, освітні програми.

Про те, що «означає «регіональний коефіцієнт» і які переваги при вступі він надає», знали 61,4 % (60,2 %*) здобувачів і, відповідно, обрали варіант відповіді «так, звичайно, знаю, які переваги та пільги він надає»; 22,7 % (22,8 %*) стверджують, що «ні, для мене це було не зрозуміло» і 15,9 % (17 %*) обрали варіант відповіді: «мене це не цікавило».

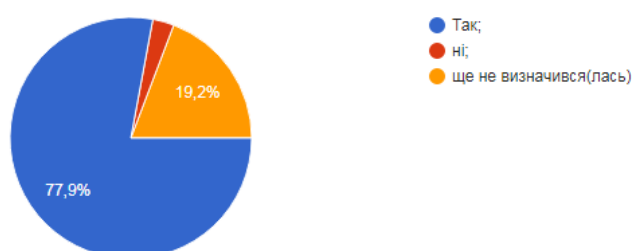

Щодо ролі галузевого коефіцієнта, то 49,4 % (47,4 %*) респондентів, відповідаючи на запитання: **«Чи знали Ви про можливості, які надавав при вступі галузевий коефіцієнт»**, обирають варіант відповіді :«так, звичайно, знав(ла), які переваги і пільги він надає», 35,5 % (33,8 %*) стверджують, що «ні, для мене це було не зрозуміло». На цей показник слід звернути увагу факультетам, де готують фахівців природничо-математичних спеціальностей. Решта – 15,2 % (18,8 %) говорять, що «мене це не цікавило».

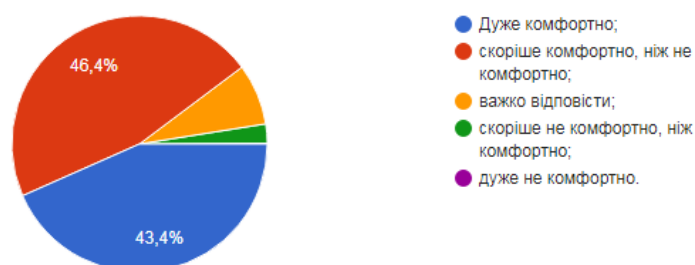

Блок 3. Соціально-психологічний клімат в університеті та студентському середовищі.

На запитання: **«Чи подобається Вам навчатися у ЗВО?»** отримали такі відповіді: 77,9 % (74,2 %*) опитаним здобувачам вищої освіти першого року навчання подобається навчатися у ЗВО; 19,2 % (19,5 %) обирають варіант відповіді: «ще не визначився(лась)»; простежується зменшення кількості тих, хто обрав варіант відповіді «ні»: 2,9 % (6,3 %*) опитаних.

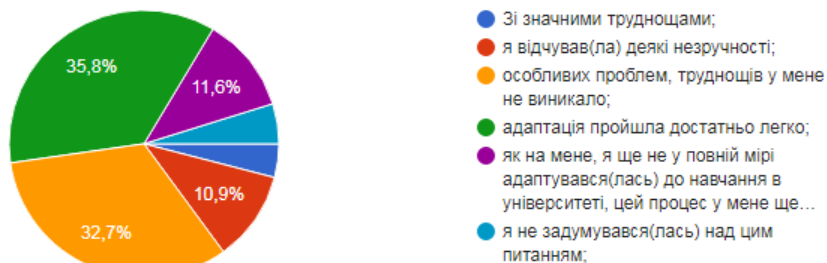

Щодо питання: **«Наскільки комфортно Ви почуваетесь в університеті?»**, то майже вдвічі збільшився відсоток опитаних, що почувуються у ЗВО «дуже комфортно»: 43,4 % (24,8 %*). Далі відповіді розподілились таким чином: 46,4 % (54,7 %*) почувуються «скоріше комфортно, ніж не комфортно»; 7,7 % опитаних затрудняються з відповіддю, а варіант: «дуже не комфортно» не обрав ніхто.

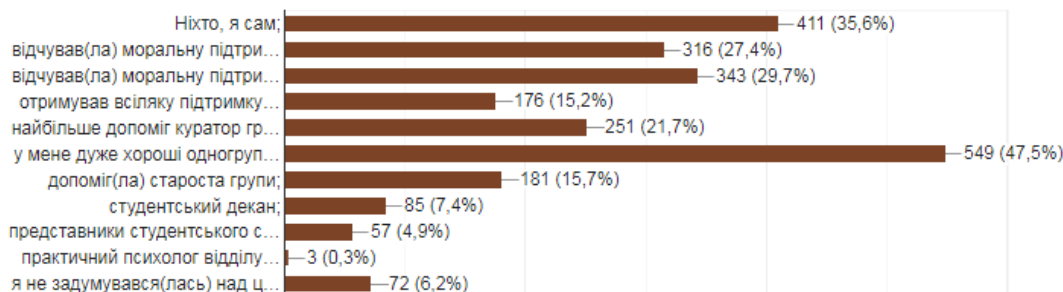

Зауважимо позитивні зміни щодо **адаптації здобувачів освіти до навчання в університеті**. Зокрема, 35,8 % (26,9 %*) опитаних стверджують, що «адаптація пройшла достатньо легко»; 32,7 % (33,3 %*) опитаних здобувачів відповіли, що «особливих

проблем, труднощів не виникало»; 11,6 % (9 %) обирають варіант відповіді: «як на мене, я ще не повною мірою адаптувався(лась) до навчання в університеті, процес адаптації у мене ще не завершений»; 10,9 % (20,2 %) «відчували деякі незручності»; адаптуються до навчання «зі значними труднощами» 4,1 % опитаних, не задумувались над цим питанням 4,8 % першокурсників.

На запитання: «Хто Вам допоміг адаптуватися до університетського середовища?» першокурсники відповідали так: «у мене дуже хороші одногрупники, вони допомагали, у разі потреби, розібратися в усіх питаннях» – 47,5 % (49,4 %*), «ніхто, я сам» – 35,6 % (36,6 %*), «відчував моральну підтримку, бажання допомогти від викладачів університету» – 29,7 % (21,2 %*), «відчував(ла) моральну підтримку з боку батьків» – 27,4 % (30,8 %*), «найбільше допоміг куратор групи» – 21,7 % (15,2 %*), «допоміг(ла) староста групи» – 15,7 % (16,3 %*), «отримував всіяку підтримку та сприяння зі сторони адміністрації (деканату) факультету» – 15,2 % (10,4 %*), «студентський декан» – 7,4 % (4,2 %), «представники студентського самоврядування» – 4,9 % (5,5 %*), «практичний психолог відділу молодіжної політики та соціальної роботи» – 0,3 % (1,2 %), «я не задумувався(лась) над цим питанням» – 6,2 % (9,2 %*) опитаних.

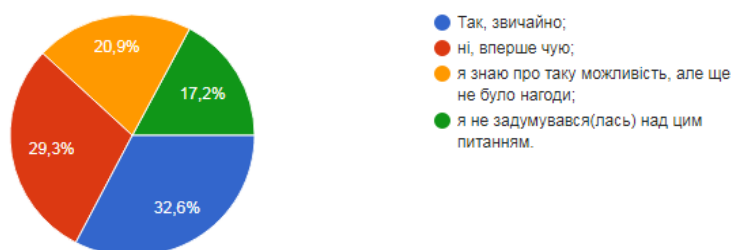

Блок 4. Особливості навчального процесу в ЗВО.

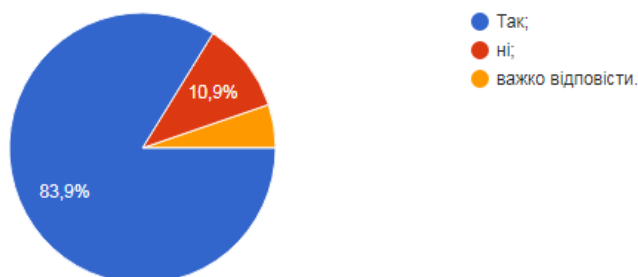
На запитання «Як Ви сприйняли необхідність навчатися дистанційно (з використанням дистанційних технологій)?» 36,6 % (33,8 %*) респондентів сприйняли необхідність навчатися дистанційно «у цілому позитивно, дистанційне навчання – це теж навчання, як треба, то треба»; значно знизився відсоток тих, хто вважає, що «у дистанційному навчанні теж є свої плюси та переваги для студента»: 36,2 % (53,3 %*) та збільшився вдвічі відсоток тих, хто обирають варіант відповіді: «негативно, вважаю, що дистанційне навчання – це не навчання» – 12 % (6,2 %*) та: «ще було дуже складно, я віддаю перевагу очним заняттям» – 12,1 % (5,5 %*). Не задумувались над цим питанням 3,4 % першокурсників.

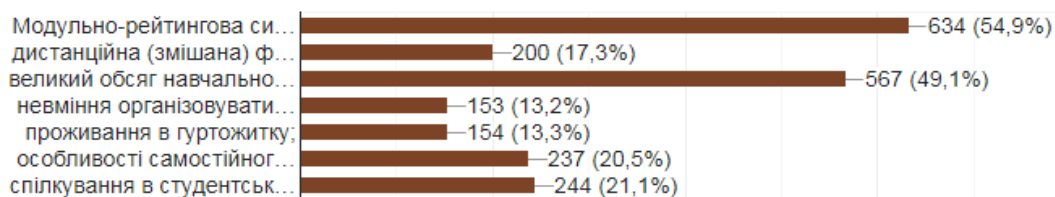
Щодо індивідуальної освітньої траєкторії, то значна частина опитаних з цим терміном ще незнайомі і його ще потрібно пояснювати першокурсникам. Адже, відповідаючи на запитання: «**Чи знаєте Ви про можливість створити індивідуальну освітню траєкторію?**», третина (26,9 %*) з них відповіли: «так, звичайно» і майже 30 % (38,6 %*) – «вперше чую» та 21 % (14 %*) – «я знав(ла) про можливість скористатися таким інструментом, але ще не було нагоди». Водночас взагалі не задумувались над цим питанням 17,2 % опитаних.

Хоча, переважна більшість першокурсників, а саме – 84 % (84,5 %*) знають, що здобувач вищої освіти може на власний розсуд обирати частину своїх дисциплін, лише 10 % (9 %*) не знають про це і 5,2 % затрудняються з відповіддю.

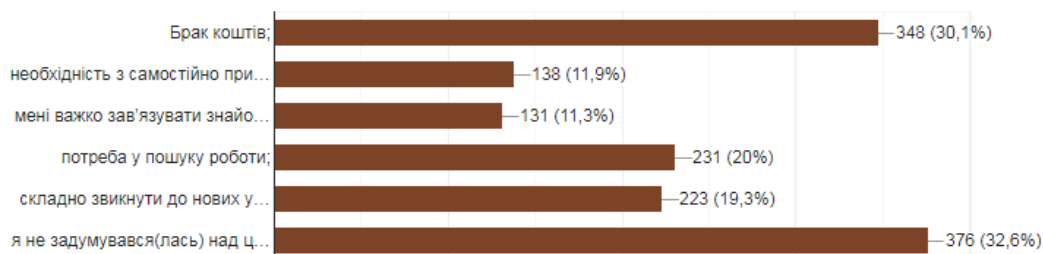

Отримавши статус студента, здобувачі вищої освіти першого року навчання вказують на такі інновації у своєму житті: «модульно-рейтингова система» – 55 % (64,2 %*), великий обсяг навчального матеріалу для самостійного опрацювання – 49 % (48 %*), «особливості самостійного життя, окремо від батьків» – 20,5 % (25,5 %*), «дистанційна (змішана) форма навчання» – 17,3 % (19,5 %), «спілкування в студентському колективі» – 21 % (18,9 %*), «проживання в гуртожитку» – 13,3 % (17,5 %*), «невміння організовувати свій час» – 13,2 % (14 %*) опитаних. Відзначаємо, що проблема комунікації залишається для першокурсників актуальною.

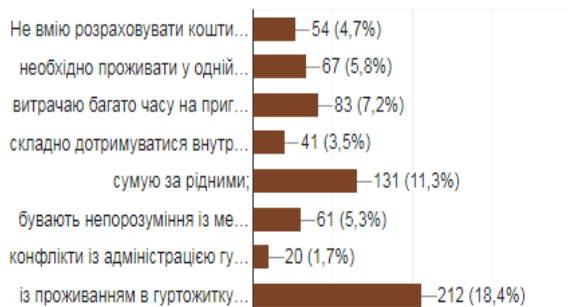

Блок 5. Проблеми студентського життя та способи їхнього вирішення

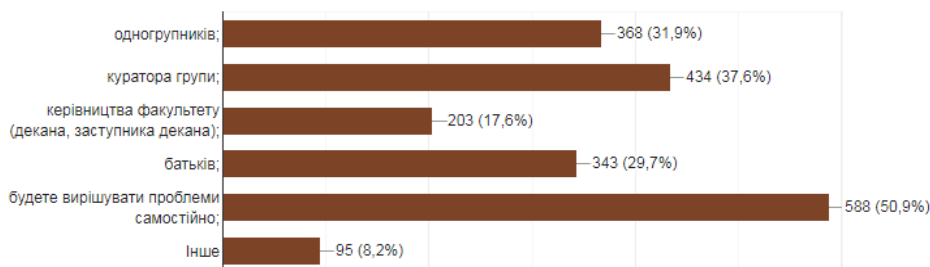
Окрім навчання студенти першого курсу зіткнулися з такими труднощами: «брак коштів» 30 % (29,9 %*), «необхідність пошуку роботи» 20 % (23,5 %*), «проблеми адаптації до нових умов життя, до нового побуту» 19,3 % (22,8 %*), «необхідність самостійно приймати рішення» 12 % (17 %*), «мені важко зав'язувати знайомства, знаходити спільну мову з новими людьми» 12 % (14,9 %*). Не задумувались над цим питанням 33 % (33,3 %*) опитаних.

Серед студентів, які проживають в гуртожитку, 18,4 % (30,3 %) опитаних першокурсників зазначили, що «із проживанням в гуртожитку проблем немає», однак певна кількість першокурсників зіткнулися з такими проблемами: «сумую за рідними» 11,3 % (12,6 %*); «не вмію розраховувати кошти на проживання та інші потреби» 7,2 % (8,7 %*); «необхідність проживати у одній кімнаті з іншими студентами» 5,8 % (8,8 %*); «бувають непорозуміння із мешканцями гуртожитку» 5,3 % (3,5 %); «витрачаю багато часу на приготування їжі, прибирання, піклування про себе» 4,7 % (4,1 %*); «змушений(на) дотримуватися внутрішнього розпорядку життя в гуртожитку» 3,5 % (3,2 %*); конфлікти із адміністрацією гуртожитку 1,7 %.

Вирішувати проблеми опитані студенти будуть самостійно – 51 % (35 %); інші звертаються, перш за все, до: куратора групи – 37,6 % (39,1 %*), до одногрупників – 32 % (26,5 %), батьків – 28 % (35 %*), керівництва факультету (декана/заступника декана) – 17,6 % (14,3 %).

На запитання: «Чи відчули або спостерігали будь-які форми насильства (моральне, фізичне, сексуальне тощо) по відношенню до Вас зі сторони?» 82 % (85,5 %*) респондентів «випадків насильства не спостерігали», від «викладачів» – 2,5 %

(6,7 %*), від представників адміністрації ЗВО, факультету – 5 %, від одноклубників – 1,4 %, «мешканців гуртожитку» – 1,6 % (1,4 %), батьків – 0,6 %.

Блок 6. Оптимізація навчання в університеті: проблеми та пропозиції.

Пора студентства – це не лише навчання, але й розвиток власних здібностей та талантів, самореалізація у різних напрямках. **Серед напрямів, які цікаві першокурсникам**, найпопулярнішими були такі варіанти відповідей: спорт, танці, музика, психологія, вивчення іноземних мов, саморозвиток, самореалізація, наукова робота, курси ораторства, творча діяльність, досконале володіння офісними (комп'ютерними) програмами, тренінги, навчальні екскурсії, організація різних заходів за участі студентів усього факультету, волонтерство, конференції онлайн/офлайн, зустрічі з цікавими спікерами, успішними людьми та відомими політичними діячами, відвідування заходів і театру, подорожі для розширення кругозору, активне студентське життя, знайомства та спілкування з новими людьми, змістовне проведення дозвілля, благодійні ярмарки.

Серед університетських (факультетських) заходів, які вразили та найбільше запам'ятались, здобувачі називали такі: урочиста посвята в студенти – інавгурація, тиждень факультету, акустичний вечір, брейн-ринг, день здоров'я, день фізичного терапевта, вечір кіно, міс і містер факультету, день юриста, візит до діток з синдромом Дауна, благодійний забіг, тенісний турнір, кіно в Multiplex, поїздка в КП Ласка, марафон на честь Дня незалежності Польщі, екскурсія по Луцьку польською мовою, навчання (тренінг) «Активні громадяни» від Британської ради в Україні, презентація-тренінг до Дня академічної доброчесності на тему: «Академічна доброчесність: розуміємо, знаємо, дотримуємося», свято Хеловін, благодійний ярмарок, захід: «Світ на смак міжнародника», благодійний концерт на підтримку ЗСУ, день Українського козацтва, концерт щодо дня народження центру «Даун-синдром», захід факультету математики та інформаційних технологій про кібербезпеку, відвідування Музею сучасного українського мистецтва Корсаків, круглий стіл: «Зовнішньополітичні інтереси України та європейські цінності», написання радіодиктанту, консалтингова панель «Сам до свого по своє», зустріч з народним депутатом Ігорем Гудзем, зустріч з экс-мером Луцька Богданом Шибою, дискусія «Вплив стресу під час війни».

Серед пропозицій щодо покращення освітньої діяльності зазначимо найпоширеніші: очне навчання – «це найкраще, що може бути»; чітка онлайн-платформа; більший розмір стипендії та можливість отримувати стипендію всім, у кого відмінні та добрі оцінки; збільшення державних місць; залучення до викладання практиків; організація зустрічей з людьми майбутньої професії; більше практичних занять; більше залучати студентів до зустрічей із представниками майбутньої професії; подальше працевлаштування; навчальні екскурсії в установи та організації; правильно організований розклад; не завантажувати студентів такою великою кількістю роботи для самостійного опрацювання, а більше пояснювати на парі; визначення «Пари одного дня»; електронний журнал; якісні електронні матеріали лекцій; навчання на конкретних прикладах та зразках; частіше виходити на свіже повітря (деякі цікаві пари можна проводити і на дворі); практикувати фізкульт-хвилинки; під час занять частіше використовувати такі методи, як: мозковий штурм, робота в парі (групі) тощо; надавати більше дослідницьких завдань, спрямованих на розвиток творчих здібностей, професійних

вмінь і навичок; давати можливість більше працювати саме студентам під час пар, викладач тільки дає напрямок та корегує; практикувати наставництво старшокурсників, які допомагатимуть пристосуватися до освітнього процесу в університеті першокурсникам; відновити друк у холі бібліотеки; краще фінансування оркестру; покращення програмного забезпечення; збільшити кількість безкоштовних тренінгів та практик, які допоможуть ширше вивчати спеціальність та розвивати себе як особистість; розробити заняття щодо етикету і правил поведінки студентів, не вистачає занять, які готують до дорослого життя (ведення документів, домашні справи, поводження на роботі тощо); відвести більше часу на заняття в спортзалі, для секцій, наприклад, волейболу, можна організовувати обов'язкові змагання, між групами (зробити так, щоб це було обов'язково, і тоді у студентів з'явиться своєрідний азарт до перемоги): спорт дуже допомагає реалізувати себе будь-де. Значна частина опитаних першокурсників відповіли: «Освітня діяльність мене в цілому влаштовує», «не визначились з відповіддю». Усього отримано пропозиції від третини респондентів.

Вимальовується такий ПОРТРЕТ ПЕРШОКУРСНИКА:

- Максималіст
- Більш самостійний, умотивований першокурсник, ніж декілька років тому
- Інформацію отримує із соціальних мереж, хоча враховує думку оточення
- Думає про можливості майбутнього працевлаштування, орієнтується на сучасному ринку праці
- Прагматичний
- Швидко адаптується до освітнього середовища
- Цінує горизонтальні зв'язки, зокрема, спілкування із ровесниками, але не завжди серед тих, з ким комунікує студент, хто поруч із ЗО, – представник студентського самоврядування. («лідером» треба навчитися бути, отже, актуальною залишається Школа студентського лідерства, Школа комунікації, тренінги з проєктного менеджменту, тайм менеджменту, проєктування і організації суспільно-важливих заходів
- Сучасний першокурсник прагне до комфортного, активного, цікавого, наповненого корисними справами життя
- Усвідомлює недоліки, недостатній рівень особистого культурного розвитку (це і питання дозвілля, організації вільного часу, фізичного розвитку, гігієни, етикету, культури спілкування тощо).

Проаналізувавши результати опитування, визначимо основні напрямки подальшої діяльності:

- Обговорити результати онлайн-опитування «Соціальна адаптація студентів-першокурсників до освітнього процесу у ЗВО» з кураторами академічних груп, представниками студентського самоврядування.

- Долучати органи студентського самоврядування до перегляду, громадського обговорення ОП, до профорієнтаційної роботи, до розбудови та покращення внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти, до творення позитивного іміджу ВНУ імені Лесі Українки.

- Розробити заходи з розвитку мотивації до майбутньої професійної діяльності, саморозвитку, самореалізації. Запланувати та практикувати щомісячне проведення гостьових лекцій, навчальних екскурсій на підприємства, в установи, фірми, ЗЗСО, тренінги щодо майбутнього кар'єрного шляху тощо.

- Кураторам академічних груп на I курсі ознайомити здобувачів освіти із нормативно-правовою базою університету, із правами і обов'язками здобувачів освіти ВНУ імені Лесі Українки (зокрема щодо можливості внести пропозиції до ОП, до змісту ОК, створити індивідуальну освітню траєкторію, вибрати ОК, реалізувати академічну мобільність, вирішити конфліктні ситуації, отримати психологічну допомогу, щодо необхідності дотримуватися принципів академічної доброчесності тощо).

- Активізувати й урізноманітнити діяльність студентського самоврядування. Практикувати проведення заходів з метою організації змістовного та цікавого студентського дозвілля. Практикувати наставництво як форму комунікації старшокурсників зі студентами першого курсу з метою допомоги в адаптації до навчання в університеті.

- З метою формування у здобувачів освіти чіткого уявлення про майбутню професійну діяльність при виборі методів, форм та засобів навчання акцентувати увагу на практичному їх спрямуванні. Активізувати використання інтерактивних методів навчання, надавати перевагу дослідницьким завданням; мінімізувати в освітньому процесі репродуктивно-відтворювальні методи навчання.